

**Fenntartható energiarendszer,
avagy mennyiben képes hozzájárulni az
energiaszektor „zöldítése” a gazdasági
válságból való kilábaláshoz?**

Felsmann Balázs - 2009. június 11.

Nemzetközi kitekintés

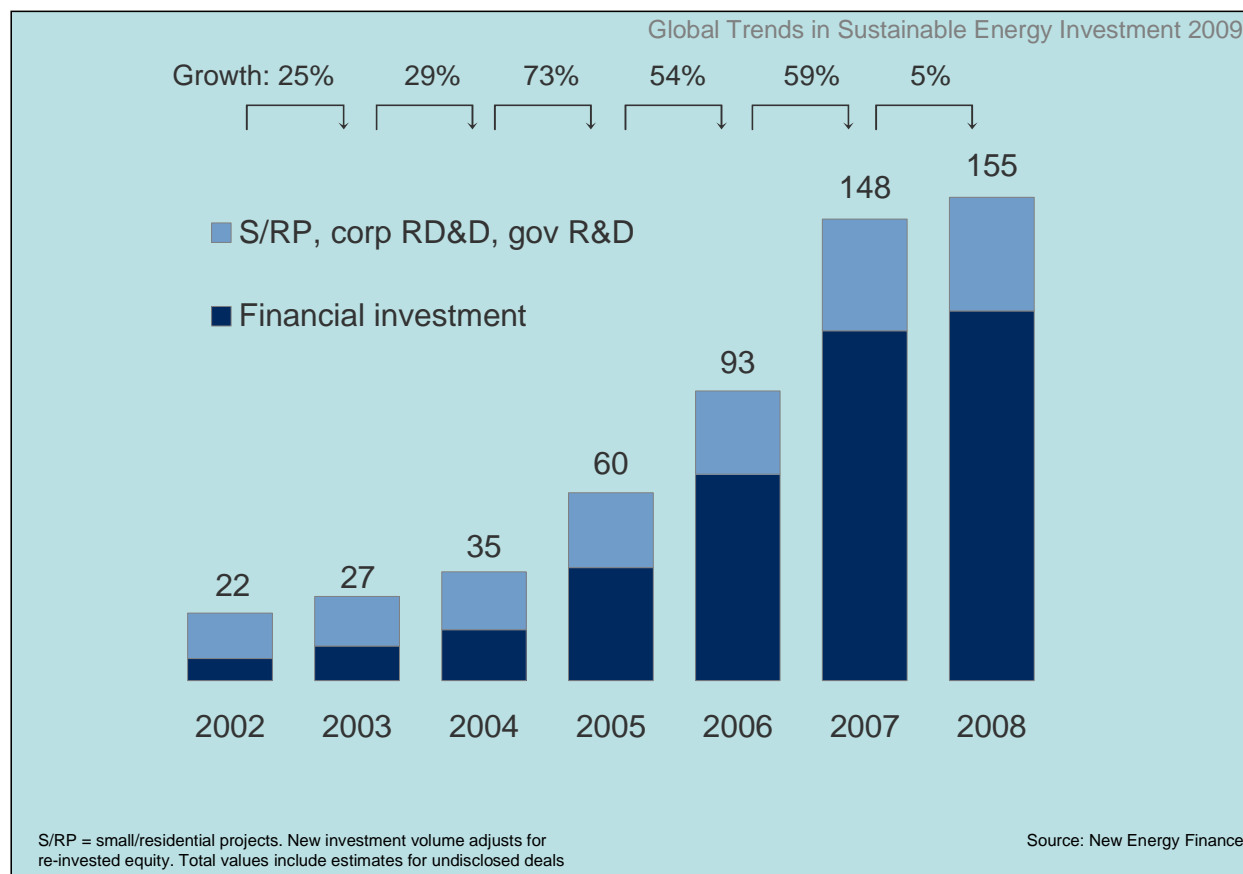
Befektetések a fenntartható energiába

2002-2008 (milliárd USD)

A gazdasági válság ellenére a 2008. évi új befektetések nőttek, de a második félév adatai erős visszaesést mutatnak. (-17% az első félévhez, -23% 2007 2. félévéhez képest). 2008 az első olyan év volt, amikor a megújuló bázisú új villamos energia beruházások értéke (140 milliárd USD) meghaladta az új fosszilis bázisú projektek értékét (110 milliárd USD)!

A nemzetközi kitekintés a 2009. június 3-án megjelent **Global Trends in Sustainable Energy Investment 2009** dokumentum alapján készült, amelyet az UN Environment Programme (UNEP) keretén belül a Sustainable Energy Finance Initiative (SEFI) és a New Energy Finance készített.

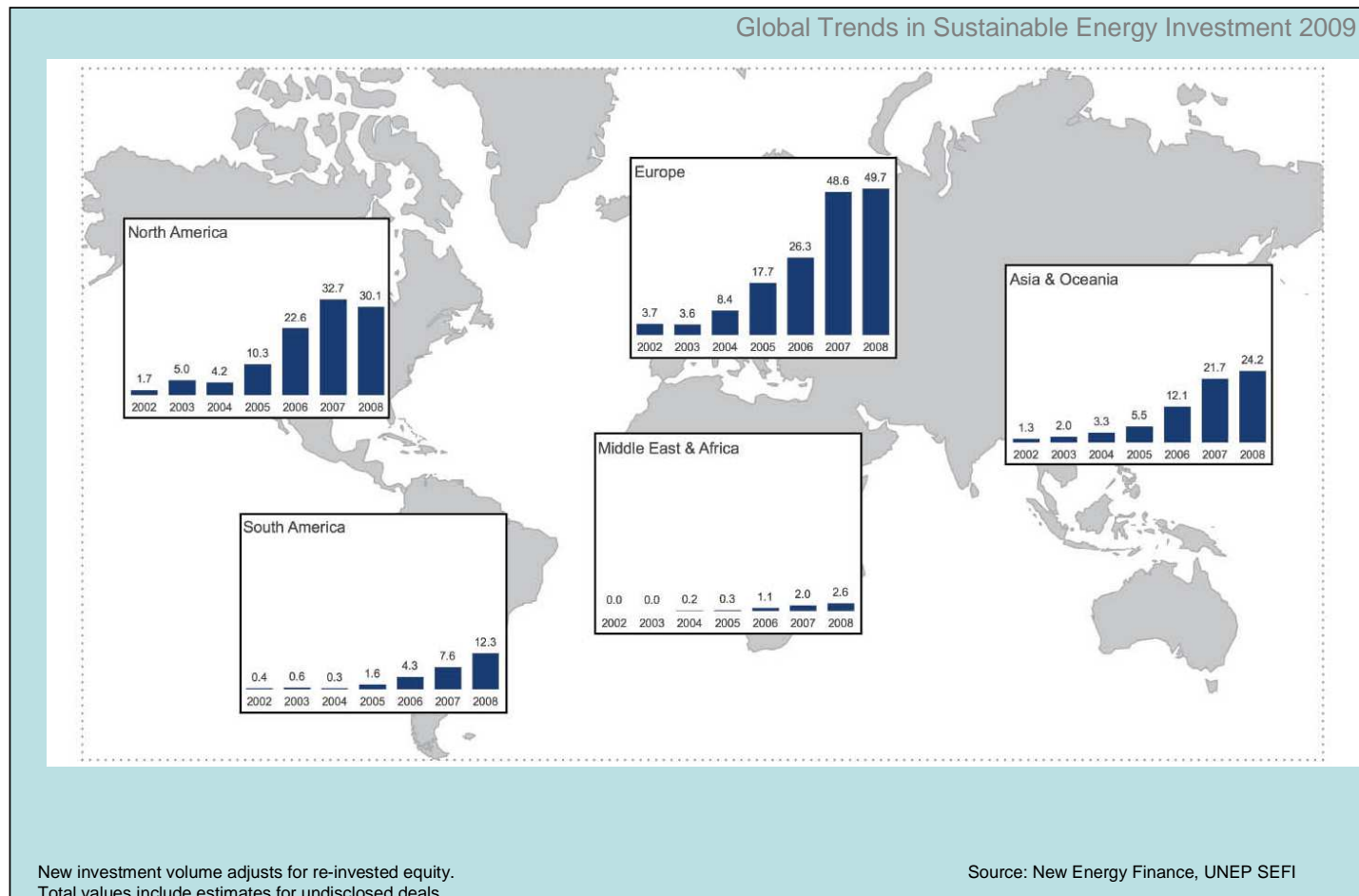

Nemzetközi kitekintés

Új befektetések régióként 2002-2008 (milliárd USD)

Európa továbbra is őrzi vezető helyét a fenntartható energia befektetések terén, de jelentős növekedés figyelhető meg más régiókban, így elsősorban Ázsiában is. Az USA-ban 2008. megtorpanást hozott, de az elnökválasztást követően meghirdetett új stratégia lökést adhat a fejlesztéseknek.

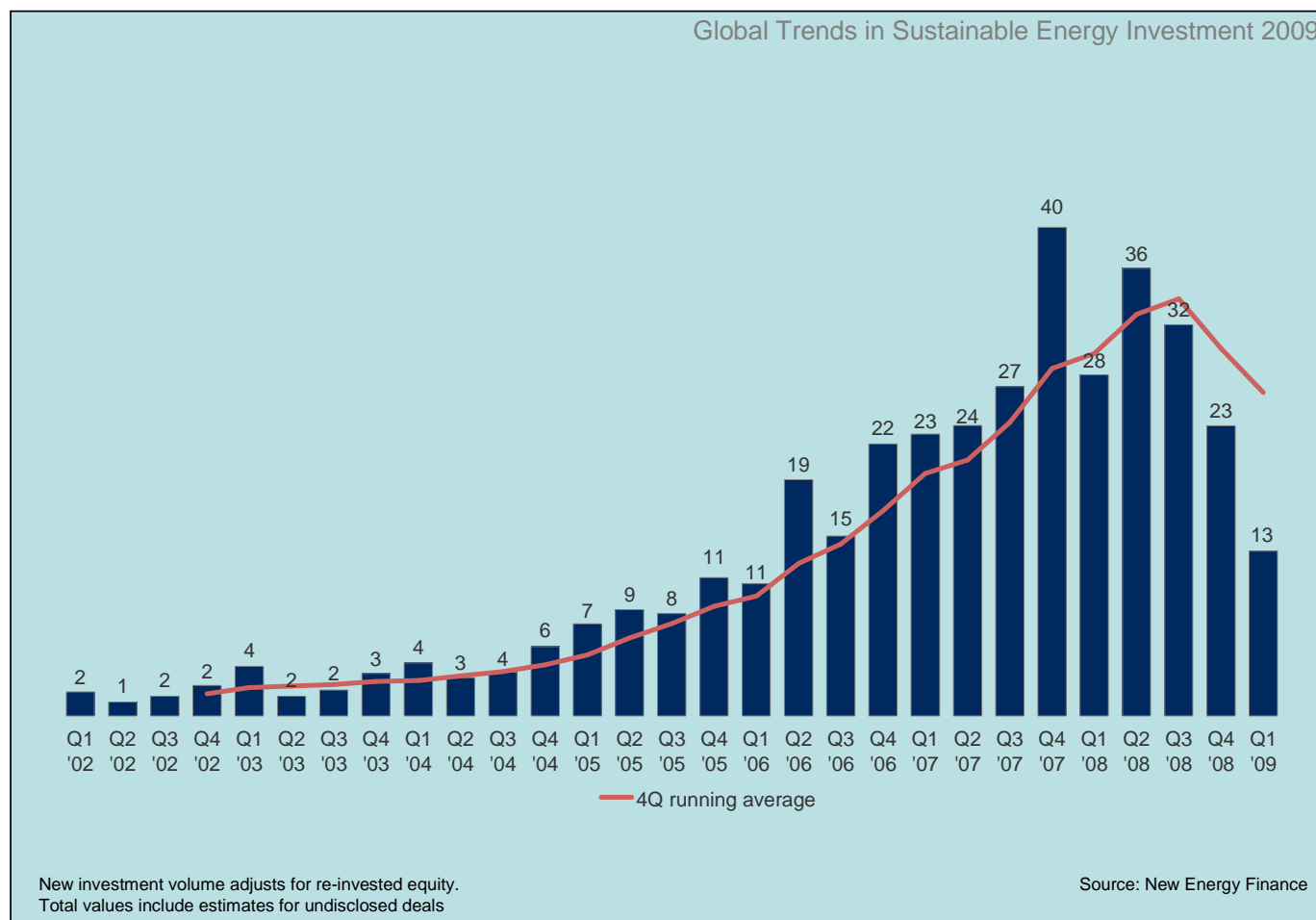

Nemzetközi kitekintés

Új befektetések alakulása negyedéves bontásban 2002Q1-2009Q1

Rövid távon a gazdasági válság hatásai – a finanszírozási feltételek romlása, a kőolaj árcsökkenése, az energiaigény visszaesése – negatívan hatnak az új befektetésekre. A kormányzatok világszerte vizsgálják, a zöldenergia mennyire lehet hatékony ösztönző eleme a gazdaságélénkítő programoknak.

Nemzetközi kitekintés

A „zöld gazdaság” aránya egyes országok gazdaságösztönző programjaiban

Ország	Gazdaságösztönzési célú tervezett állami programok	Ebből „zöld célokra” allokált források	Zöld részarány
Kína	\$586.1 billion	\$221.3 billion (?)	38% (?)
Egyesült Államok	\$972 billion	\$112.3 billion	12%
Dél-Korea	\$38.1 billion	\$30.7 billion	81%
Európai Unió	\$38.8 billion	\$22.9 billion	59%
Németország	\$104.8 billion	\$13.8 billion	13%
Japán	\$145.9 billion	\$12.4 billion	3%
Franciaország	\$33.7 billion	\$7.1 billion	21%
Kanada	\$31.8 billion	\$2.6 billion	8%
Ausztrália	\$26.7 billion	\$2.5 billion	9%
Egyesült Királyság	\$30.4 billion	\$2.1 billion	7%
Olaszország	\$103.5 billion	\$1.3 billion	1%

Forrás: Financial Times 2009. március 2.

Magyarországi helyzet

Válságkezelő kormányprogram vs. fenntartható energiarendszer

Szemben a nemzetközi tendenciákkal a magyar kormány „economic stimulus” programjában alig jelenik meg az energiaszektor zöldítésének igénye (a prioritások között egyáltalán nem!), és a nevesített programelemek sem hordoznak új tartalmat a korábbi években elfogadott stratégiákhoz és cselekvési tervekhez képest.

- A program prioritásai az alábbi területeket nevesítik (5. oldal)
 - Infrastruktúra fejlesztések, különösen út- és autópályaépítés
 - Építőipari beruházások növelése állami és EU forrásból
 - Munkaintenzív ágazatok (mezőgazdaság, turizmus, építőipar)
 - Nagy hozzáadott értékű ágazatok (járműipar, logisztika, informatika, telekommunikáció)
- Az energiapolitikai kérdések összesen csupán három helyen szerepelnek a 39 oldalas dokumentumban
 - „Az energiafelhasználás terén irányváltást hajtunk végre: az energiatakarékosságot és az energiahatékonyság javítását helyezve az intézkedések középpontjába a gáz- és távhőár-kompenzáció helyett.” (20.old.)
 - „A biomassza energetikai hasznosításának növekedése foglalkoztatási lehetőségeket biztosíthat a vidéki térségekben a helyi kiskapacitású erőművek létrehozásával. Ez bővíti az élőmunka-igényes mezőgazdasági termelés lehetőségét ... új munkalehetőségeket teremt a vidéki térségekben...” (31-32.oldal)
 - Energiabiztonság: Határkeresztező távvezetékek, új gázvezetékek (Nabucco, Déli Áramlat), Paksi atomerőmű bővítési programja

Magyarországi helyzet

Válságkezelő kormányprogram vs. fenntartható energiarendszer 2.

- „Folytatjuk és bővítjük a lakásfelújítási, korszerűsítési programot az EU klímavédelmi követelményeinek figyelembe vételével. A panellakások és a hagyományos lakóépületek energiatakarékos felújítását, a falak szigetelését, az ajtók és ablakok cseréjét célzó pályázatok sikeresek, így továbbra is fontos szerephez jutnak. Támogatást nyújtunk arra is, hogy a fűtési és világító rendszerek korszerűsítésével csökkenteni lehessen az energiafelhasználást a közintézményekben és a vállalkozások üzemépületeiben is. A források további bővítésének fedezetéül szolgálhat a CO2 kvóta tervezetten felüli bevétele, a „Robin Hood-adó” és a bányajáradék egy része, valamint az uniós források.” (34. oldal)

(Idézetek a válságkezelő kormány egyéves cselekvési tervéből 2009. április 20.)

A energiaszektor zöldítésének lehetséges pénzügyi forrásai

Magyarországon is érdemi – bevételi oldalon éves szinten mintegy 180-190 milliárd forintos elvi pénzügyi mozgástér áll a kormányzat rendelkezésére, amely kellő pénzügyi háttérrel biztosíthat ahhoz, hogy hatékony koordináció és tudatos stratégiai iránykijelölés mellett a fenntartható energiarendszer a válságkezelő intézkedések meghatározó elemévé váljon. Ugyanakkor az állami programokon túlmenően szükséges a szemléletformálás szakmai körökben és a társadalomban egyaránt.

- A 2009. évi költségvetésben nevesített központi költségvetési bevételt jelentő források: 88 md Ft/év
 - Bányajáradék 33,5 md Ft
 - Energiaadó, környezetterhelési díj 24,5 md Ft
 - Energiaellátók jövedelemadója (Robin Hood adó) 30 md Ft
- Kvótakereskedelem várható bevételei 77-88 md Ft/év
 - Kiotó alapján kb.75-85 md Ft/év
 - ETS éves aukciós bevétele 2-2,5 md Ft/év
- Uniós bevételek KEOP-ból és ROP-ból (csak energia) 10,8 md Ft/év

A költségvetési törvényben számszerűsített tételeken túlmenően a szektorra jellemzőek a látens támogatások, adó- és támogatáspolitikai intézkedések, amelyek gyakran egymással ellentétes célokat támogatnak.

A energiaszektor zöldítésének lehetséges pénzügyi forrásai 2.

A költségvetési törvényben nem, vagy csak áttételesen megjelenő energetikai támogatások együttes összege meghaladja a költségvetési törvényben közvetlenül számszerűsített tételeket.

Támogatások a vállalati szektor részére

- Az ÜHG mechanizmuson belül nyújtott támogatások 110-132 milliárd Ft/év
 - Ingyenesen biztosított kvóták értéke (100-120 milliárd Ft/év)
 - Új belépő tartalék éves értéke (9,2-12 md Ft/év)
- A villamos energia rendszeren belüli „támogatások” a kötelező átvételi rendszerben 67 milliárd Ft/év
 - Hővel kapcsolt termelés „támogatása” 2008-ban 48 md Ft
 - Megújuló „támogatás” 2008-ban (19 md Ft)
- Nehéztehergépjárművek átalánydíjas (matricás) közlekedése a használatarányos díjfizetés helyett 30-50 milliárd Ft/év

Lakossági támogatások

- Gáz- és távhőárkompenzáció kb. 60 milliárd Ft
- Távhő kedvezményes ÁFA kulcsának bevezetése 10 milliárd Ft be nem szedett adóbevétel a normál ÁFA kulcshoz képest

Állami szerepek és lehetőségek az energiaszektor „zöldítésére”

Szabályozó állam

- Ágazati energetikai szabályozás - pl. zöldtámogatás (KÁT) felülvizsgálata
- Klímapolitikai szabályozás (Üht.) – kvótakereskedelem
- Pénzügyi, adópolitikai szabályozás (forgalmi adók, illetékek)
- Különleges adók és járulékok (energiaadó, bányajáradék, „Robin Hood adó”) - felhasználási célok világossá tétele

Fejlesztő állam

- EU programok (KEOP, ROP-ok, KÖZOP)
- Nemzeti programok (NEP, Panel program, Zöldberuházási rendszer érdemi (újra)elindítása

Tulajdonos állam

- MVM beruházások rangsorolása üzenetértékű a szektor valamennyi szereplője számára (zöldenergia vs. atomenergia vs. hagyományos erőművek)
- MAVIR (Smart Grid fejlesztés)
- MFB (Déli Áramlat vs. zöldenergia befektetések)
- Osztalékpolitika szempontjai (fiskális vs. befektetésbarát)

Szociális állam

- Ártámogatások (gáz/távhő), alanyi jogú juttatások (távhő) felülvizsgálata
- Kedvezményes távhőárfakulcs helyett hatékonyságjavítás